

Spis treści

Wykaz skrótów str. 11

Wprowadzenie str. 15

Rozdział I

Decentralizacja administracji publicznej str. 21

1. Wprowadzenie str. 21
2. Stosunki nadrzędności i podporządkowania w administracji publicznej str. 21
3. Nadzór w administracji zdecentralizowanej str. 25
4. Pojęcie decentralizacji str. 27
5. Formy prawne administracji zdecentralizowanej str. 27

Rozdział II

Zadania samorządu terytorialnego str. 31

1. Wprowadzenie str. 31
2. Regulacje ustaw samorządowych, ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie oraz ustawy o gospodarce komunalnej str. 32
  - 2.1. Zakres działania gminy str. 36
  - 2.2. Zakres działania powiatu str. 39
  - 2.3. Zakres działania województwa str. 41
  - 2.4. Zadania porozumień, związków oraz stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego str. 43
3. Przykład materialnoprawnej regulacji zadań jednostek samorządu terytorialnego str. 47

Rozdział III

System finansów publicznych sektora samorządowego str. 50

1. Zagadnienia terminologiczne str. 50
2. Wyodrębnienie systemu prawnofinansowego samorządu terytorialnego str. 51
3. Elementy systemu prawnofinansowego samorządu terytorialnego str. 52
4. Pojęcie samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego str. 54
5. Gwarancje samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego str. 56

Rozdział IV

Wieloletnia prognoza finansowa str. 60

1. Wieloletnia prognoza finansowa jako instrument zarządzania strategicznego str. 60
2. Struktura wieloletniej prognozy finansowej str. 63
3. Objasnienia przyjetych wartosci w wieloletniej prognozie finansowej str. 65
4. Wieloletnia prognoza finansowa a budzet jednostki samorzadu terytorialnego str. 68
5. Procedura uchwalania wieloletniej prognozy finansowej str. 71
- 5.1. Opracowanie i uchwalanie wieloletniej prognozy finansowej lub jej zmiany str. 71
- 5.2. Opinie regionalnej izby obrachunkowej dotyczace wieloletniej prognozy finansowej str. 72

Rozdzial V

Budzet jako podstawowa instytucja systemu finansow samorzadowych str. 76

1. Pojecie i funkcje budzetu str. 76
2. Struktura budzetu jednostki samorzadu terytorialnego str. 81
- 2.1. Struktura zewnetrzna str. 81
- 2.2. Struktura wewnetrzna str. 81
- 2.2.1. Treść budzetu str. 81
- 2.2.2. Układ budzetu str. 85
3. Uchwała budzetowa str. 87

Rozdzial VI

Dochody jednostek samorzadu terytorialnego str. 94

1. System dochodow jednostek samorzadu terytorialnego i jego struktura w Konstytucji RP i ustawodawstwie zwyklym str. 94
2. Pojecie i klasyfikacja dochodow wlasnych jednostek samorzadu terytorialnego str. 99
- 2.1. Pojecie dochodow wlasnych str. 99
- 2.2. Klasyfikacja dochodow wlasnych w ustawie o dochodach jednostek samorzadu terytorialnego str. 101
3. Subwencja ogolna jako dochod budzetu jednostki samorzadu terytorialnego str. 106
- 3.1. Pojecie i cechy subwencji ogolnej str. 106
- 3.2. Subwencja ogolna dla gmin str. 110
- 3.3. Subwencja ogolna dla powiatow str. 113
- 3.4. Subwencja ogolna dla wojewodztw str. 114
- 3.5. Czesc oswiatowa subwencji ogolnej str. 115
- 3.6. Zasady i tryb przekazywania czesci subwencji ogolnej str. 117
4. Wplyty jednostek samorzadu terytorialnego do budzetu panstwa str. 118
5. Dotacje celowe jako dochod budzetu jednostki samorzadu terytorialnego str. 121
- 5.1. Pojecie i cechy dotacji celowej w doktrynie str. 121
- 5.2. Dotacje celowe na plaszczyźnie normatywnej jako dochod jednostek samorzadu terytorialnego str. 123

Rozdzial VII

Wydatki jednostek samorzadu terytorialnego str. 129

1. Pojęcie i rodzaje wydatków jednostek samorządu terytorialnego str. 129
  - 1.1. Uwagi wprowadzające str. 129
  - 1.2. Pojęcie wydatków jednostek samorządu terytorialnego str. 130
  - 1.3. Klasyfikacja wydatków jednostek samorządu terytorialnego w doktrynie str. 132
2. Zasady i formy dokonywania wydatków przez jednostki samorządu terytorialnego str. 133
  - 2.1. Zasady dokonywania wydatków str. 133
  - 2.2. Formy dokonywania wydatków str. 136
3. Klasyfikacja wydatków dokonywanych przez jednostki samorządu terytorialnego w ustawie o finansach publicznych str. 136
  - 3.1. Klasyfikacja według rodzaju zadań str. 136
  - 3.2. Wydatki bieżące a wydatki majątkowe str. 139
  - 3.3. Dotacja jako wydatek budżetu jednostek samorządu terytorialnego str. 141

Rozdział VIII

Dług publiczny i deficyt budżetowy jednostki samorządu terytorialnego str. 149

1. Pojęcie długu publicznego i podstawy prawne zadłużania sektora finansów publicznych str. 149
  - 1.1. Pojęcie długu publicznego str. 149
  - 1.2. Podstawy prawne zadłużania sektora finansów publicznych str. 150
  - 1.3. Zarządzanie państwowym długiem publicznym str. 153
2. Deficyt budżetowy jednostki samorządu terytorialnego i źródła jego finansowania str. 154
  - 2.1. Pojęcie deficytu budżetowego str. 154
  - 2.2. Źródła finansowania deficytu budżetowego str. 155
  - 2.3. Opinia regionalnej izby obrachunkowej o możliwości spłaty kredytu, pożyczki lub wykupu papierów wartościowych str. 157
3. Dług jednostek samorządu terytorialnego str. 158
  - 3.1. Zewnętrzne ograniczenia zaciągania długu przez jednostki samorządu terytorialnego str. 159
  - 3.2. Wewnętrzne ograniczenia zaciągania długu przez jednostki samorządu terytorialnego str. 159

Rozdział IX

Procedura budżetowa str. 163

1. Procedura tworzenia budżetu jednostki samorządu terytorialnego str. 163
  - 1.1. Etapy procedury budżetowej str. 163
  - 1.2. Planowanie budżetowe str. 164
    - 1.2.1. Uchwała proceduralna str. 166
    - 1.2.2. Założenia do projektu budżetu str. 169
    - 1.2.3. Opracowywanie projektu budżetu str. 170
    - 1.2.4. Opracowywanie projektów planów finansowych przez jednostki organizacyjne str. 176
  - 1.3. Opiniowanie przez regionalną izbę obrachunkową projektu uchwały budżetowej oraz możliwości sfinansowania deficytu str. 177

- 1.3.1. Opinia o projekcie uchwały budżetowej str. 177
- 1.3.2. Opinia w sprawie możliwości sfinansowania deficytu budżetowego str. 178
- 1.4. Uchwała o prowizorium budżetowym str. 180
- 1.5. Podjęcie uchwały budżetowej str. 180
  - 1.5.1. Projekt uchwały budżetowej jako podstawa gospodarki finansowej w roku budżetowym str. 180
  - 1.5.2. Ustalenie zastępcze budżetu str. 182
  - 1.5.3. Tryb podjęcia uchwały budżetowej str. 184

- 2. Procedura wykonywania budżetu jednostki samorządu terytorialnego str. 186
  - 2.1. Podstawy prawne wykonywania budżetu str. 186
  - 2.2. Zasady wykonywania budżetu str. 187
  - 2.3. Podmioty wykonujące budżet str. 191
  - 2.4. Zmiany w toku wykonywania budżetu str. 195
    - 2.4.1. Przesłanki i rodzaje zmian str. 195
    - 2.4.2. Przenoszenie wydatków budżetowych str. 196
    - 2.4.3. Rozdysponowanie rezerw budżetowych str. 198
    - 2.4.4. Blokowanie planowanych wydatków budżetowych str. 200
  - 2.5. Kompetencje organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego do dokonywania zmian w uchwale budżetowej str. 201

- 3. Procedura kontroli wykonania budżetu str. 204
  - 3.1. Kontrola przebiegu wykonania budżetu za pierwsze półrocze str. 205
    - 3.1.1. Obowiązki informacyjne zarządu str. 205
    - 3.1.2. Opinia regionalnej izby obrachunkowej w sprawie informacji o przebiegu wykonania budżetu za pierwsze półrocze str. 205
  - 3.2. Kontrola wykonania budżetu w ramach instytucji absolutorium str. 207
    - 3.2.1. Pojęcie absolutorium komunalnego str. 207
    - 3.2.2. Obowiązki sprawozdawcze i informacyjne zarządu str. 208
    - 3.2.3. Opinia regionalnej izby obrachunkowej o sprawozdaniu rocznym z wykonania budżetu str. 209
    - 3.2.4. Zadania komisji rewizyjnej str. 210
    - 3.2.5. Opinia regionalnej izby obrachunkowej o wniosku komisji rewizyjnej w sprawie absolutorium str. 211
    - 3.2.6. Podjęcie uchwały w sprawie absolutorium str. 212
    - 3.2.7. Opinia regionalnej izby obrachunkowej w sprawie uchwały o nieudzieleniu absolutorium str. 217

Rozdział X

Sprawozdawczość jednostek samorządu terytorialnego str. 219

- 1. Wprowadzenie str. 219

2. Sprawozdawczość budżetowa str. 220

2.1. Definicja str. 220

2.2. Cel sporządzania sprawozdań str. 221

2.3. Ogólne zasady sporządzania sprawozdań str. 221

2.4. Rodzaje sprawozdań budżetowych str. 222

2.5. Cykliczność sporządzania i przekazywania sprawozdań str. 223

2.6. Podmioty zobowiązane do sporządzania i przekazywania sprawozdań str. 224

2.7. Formy sporządzania sprawozdań str. 224

2.8. Szczegółowe zasady sporządzania sprawozdań budżetowych str. 224

2.8.1. Sprawozdanie Rb-27S - miesięczne/roczne sprawozdanie z wykonania planu dochodów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego str. 224

2.8.2. Sprawozdanie Rb-28S - miesięczne/roczne sprawozdanie z wykonania planu wydatków budżetowych jednostki samorządu terytorialnego str. 226

2.8.3. Sprawozdanie Rb-NDS - kwartalne sprawozdanie o nadwyżce/ deficycie jednostki samorządu terytorialnego str. 227

2.8.4. Sprawozdanie Rb-PDP - roczne sprawozdanie z wykonania dochodów podatkowych gminy/miasta na prawach powiatu str. 228

2.8.5. Sprawozdanie Rb-ST - roczne sprawozdanie o stanie środków na rachunkach bankowych jednostek samorządu terytorialnego str. 229

2.8.6. Sprawozdanie Rb-50 - kwartalne sprawozdanie o dotacjach/ wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami str. 229

2.8.7. Sprawozdanie Rb-27ZZ - kwartalne sprawozdanie z wykonania planu dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami str. 230

2.8.8. Sprawozdanie Rb-30S - półroczne/roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych str. 231

2.8.9. Sprawozdanie Rb-34S - półroczne/roczne sprawozdanie z wykonania dochodów i wydatków na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 u.f.p. str. 231

2.8.10. Sprawozdanie Rb-WSa - roczne sprawozdanie o wydatkach strukturalnych poniesionych przez jednostki samorządu terytorialnego str. 232

3. Sprawozdania z operacji finansowych str. 233

3.1. Sprawozdanie Rb-Z - kwartalne sprawozdanie o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji str. 233

3.2. Sprawozdanie Rb-N - kwartalne sprawozdanie o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych str. 235

3.3. Sprawozdanie Rb-ZN - kwartalne sprawozdanie o stanie zobowiązań oraz należności Skarbu Państwa z tytułu wykonywania przez jednostki samorządu terytorialnego zadań zleconych str. 236

3.4. Sprawozdanie Rb-UZ - roczne sprawozdanie uzupełniające o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych str. 237

3.5. Sprawozdanie Rb-UN - roczne sprawozdanie uzupełniające o stanie należności z tytułu papierów wartościowych według wartości księgowej str. 237

4. Sprawozdawczość finansowa jednostek samorządu terytorialnego str. 237
  - 4.1. Definicja i przedmiot sprawozdań finansowych str. 237
  - 4.2. Cel sprawozdań finansowych str. 238
  - 4.3. Ogólne zasady sporządzania sprawozdań finansowych str. 238
  - 4.4. Jednostki zobowiązane do składania sprawozdań finansowych str. 240
  - 4.5. Badanie i zatwierdzanie sprawozdań finansowych jednostek samorządu terytorialnego str. 241
5. Sprawozdania z wykonania budżetu (półroczne i roczne), zwane opisowymi str. 242
6. Nieprawidłowości i odpowiedzialność przy sporządzaniu sprawozdań jednostek samorządu terytorialnego str. 244

Rozdział XI

Nadzór i kontrola gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego przez regionalne izby obrachunkowe str. 245

1. Status i zadania regionalnych izb obrachunkowych str. 245
2. Działalność nadzorcza regionalnych izb obrachunkowych str. 247
  - 2.1. Nadzór jako instytucja prawna str. 247
  - 2.2. Przedmiot nadzoru i środki nadzorcze str. 248
3. Działalność kontrolna regionalnych izb obrachunkowych str. 251
  - 3.1. Kryteria kontroli str. 251
  - 3.2. Kontrola kompleksowa str. 252
  - 3.3. Pozostałe rodzaje kontroli str. 254
  - 3.4. Tryb przeprowadzania kontroli str. 255
4. Działalność opiniodawcza regionalnych izb obrachunkowych str. 257
5. Pozostała działalność str. 259

Rozdział XII

Odpowiedzialność jednostek samorządu terytorialnego za naruszenie dyscypliny finansów publicznych str. 262

1. Pojęcie i charakter prawny odpowiedzialności str. 262
2. Zasady odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych str. 264
3. Zakres podmiotowy odpowiedzialności str. 267
4. Zakres przedmiotowy odpowiedzialności str. 269

5. Postępowanie w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych str. 275

Rozdział XIII

Finansowanie projektów regionalnych z udziałem bezzwrotnych środków europejskich str. 281

1. Polityka regionalna str. 281

2. Ramy instytucjonalne systemu wykorzystywania środków europejskich str. 284

3. Środki europejskie str. 286

4. Budżet środków europejskich str. 287

5. Pozyskiwanie bezzwrotnych środków europejskich str. 288

6. Zasady dokonywania wydatków z budżetu środków europejskich str. 291

7. Konsekwencje nieprawidłowego wykorzystania środków europejskich str. 294

Bibliografia str. 299